

Rynkerose

Rynkerose (*Rosa rugosa*) er en fremmed plante som i mange områder fortrenger andre arter i naturen vår. Den er også blitt et problem for ferdsel, friluftsliv og badeliv.

Rynkerose

© Kim Abel, Narturarkivet.no

Rynkerosa kommer opprinnelig fra Øst-Asia og ble ført inn til Europa tidlig på 1800-tallet for å pryde hager og effektivt stabilisere sanddyner. I Norge har den også vært hyppig brukt i beplantninger langs vei og jernbane og offentlige parker og anlegg. Rynkerosa har etter hvert spredt seg ut i naturlige omgivelser og klarer seg nå på egen hånd i ville plantesamfunn i store deler av Nord-Europa.

I løpet av knappe 50 år har den spredt seg kraftig langs kysten av Sør- og Midt Norge. Den er i særlig rask spredning langs kysten fra svenskegrensa og til Nordland, ikke minst i kystnære verneområder.

Tar over landskapet

På stedene hvor planten vokser, konkurrerer den med artene som naturlig lever der. Dette gjelder også sjeldne og truede plantearter.

Rynkerosa trives spesielt godt på sanddyner, grusstrender og grasmark nær kysten. Den sprer seg effektivt, og den er i stand til å bre seg utover store strandområder og helt dominere landskapet etter få år. Arten danner store, sammenhengende og ugjennomtrengelige kratt langs sand- og grusstrender. Dette er områder som ofte er viktige for fugler og andre dyr, og ikke minst som friluftsområder og badeplasser for oss mennesker.

Artsdatabanken har listet rynkerosa som "høy risiko" mot arter som naturlig hører hjemme i naturen vår på sin "svarteliste" over fremmede arter i Norge (2007).

Bekjempe planten

I mange verneområder langs kysten har miljømyndighetene forsøkt å bekjempe rynkerose i en årrekke. Det har vist seg å være svært vanskelig og ressurskrevende å bli kvitt rynkerosa når den først har etablert seg i naturen.

På oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning har Bioforsk prøvd ut mekaniske og kjemiske metoder for bekjempelse av rynkerose. Tanken er i første rekke å prøve ut noen av disse metodene i et utvalg verneområder langs kysten. Du kan lese mer om resultatene fra Bioforsk sin metodeutprøving under publikasjoner. Les også mer om erfaringer fra andre land på NOBANIS sine hjemmesider.

Spres av fugler og med havet

Rynkerosa tilhører rosefamilien og blir en busk på opptil to til tre meter. Den har blanke, grønne og rynkete blad og store, rynkete, mørkerøde og velduftende blomster.

Blomstene blir større enn hos alle våre ville rosearter. Skuddene er tykke og hårete og har tett i tett med spisse torner. De store nypene sitter på krokete skaft som også har tett med torner.

Plantearten har en produksjon av frø på om lag 1000 per kvadratmeter. Disse blir spredt av fugler som spiser nypene, eller av havstrømmer som kan spre dem over store avstander. Nypene kan flyte i 40 uker i både ferskvann og saltvann og fremdeles ha frø som kan spire.

Rynkerosa har lange jordstengler som også kan gi opphav til nye planter rundt morplanten. Den kan spre seg fem meter årlig på denne måten. Små biter av jordstengler kan også bli brutt av og transportert bort med vind eller havstrømmer, for så å vokse ut til nye planter.

Dette kan hageeiere gjøre

Du som er hageeier har en særlig plikt til å hindre spredning av hageplanter utenfor gjerdekanten. Husk at rynkerosa kan spre seg med frø og jordutløpere. Oppgravde planter og jord fra hage med rynkerose må håndteres med forsiktighet og aldri dumpes ut i naturen. På grunn av faren for spredning av rynkerose til sårbar natur anbefaler Direktoratet for naturforvaltning at rynkerose ikke benyttes som prydplante i vei og hageanlegg.

Oppdatert: 08.07.2011